Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercurea si sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintiulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere inerunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la adou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiiu.

Nr. 42. Sibiiu, 24/5 Iuniu 1878. **Anulu I.**

Romanirea magiariloru, fantasia si fictiune.

(Urmare.)

Pe catu tempu mitropolitulu Sava II. petrecuse i Russi'a, superintendentele calvinescu Michailu hofeus se folosí de tóte midulócele si tóta influinti'a ı ce avea la curte si la consiliarii principelui, cá rim'a persóna basericésca a calviniloru, pentru cá e un'a parte se mai traga pre càtiva protopopi calvinia, éra de alt'a se scotia dela Mich. Apaffy nu edictu, prin care mitropolitului se'i fia interdisu mai hirotoní preoti fóra permissiunea calvinului, e i se taie si un'a parte considerabile a venituriloru basericesci. La intórcerea sa mitropolitulu se lanse lui Apaffy in contr'a noueloru mesuri tiranice; ara nu potù scóte dela elu mai multu, decàtu usu memoratulu edictu dein 1673, si acesta inca bia dupa cinci ani. Numai dupace superintendentele alvinescu se apucà se restórne chiaru si cultulu ivinu alu basericei nóstre si anume se oprésca ervitiulu santei liturgii cu tóte celelalte parti ale ultului si alte datine bisericesci, adeca abia dupa iepte ani dela reintórcerea mitropolitului dein Russi'a, Apaffy prin edictulu seu de dato Alb'auli'a 30 Decembre 1675 subscrisu de elu si de ecretariulu seu Franciscu Lugasi, unulu deintre enegatii dela Banatu, mai infrenà cevasi fanatisulu popiloru calvinesci prin cuventele: „Noi nu mu datu pàna acum'a nimerui volia cá se impedece pe clerulu romanescu) in usulu libertatiloru castigate lela antecessorii nostrii de gloriósa memoria;“ poi mai la vale demanda strinsu, cá „basericele omanesci orientali, preotii si protopopii se nu se mulga dela scaunulu basericei orientali, de acumu i in venitoriu,“ éra veniturile lui cele usitate, deca cate unu bietu florinu dela fia-care preotu, e nu i se mai micsioredie, si se fia lasatu in pace, á se'si póta restabilí baseric'a si monastirea, si n fine, cele rapite dein veniturile mitropolitului se se restitue etc.

Acestu rescriptu domnescu a trebuitu se iepe reu pe superintendentele calvinescu, de aceea e pare cà si-a pusu pitiorulu in pragu cá se pérdia e Sav'a. Numai asia ne putemu esplica esirea diplomei dein 24 Octobre 1679, priin care Apaffy confirma de nou pe Sava II. in scaunulu mitropoiei, cu dreptulu de a'si pune preoti si protopopi. Este invederatu cà Sava II. vediendu'si scaunulu subminatu, a facutu totu ce a sciutu, pentru cá se'si castige confirmatiune noua.

Acea lupta desperata deintre mitropolitu si calvini, care durase aprópe 24 de ani, trebuea se se termine odata intr'unu modu órecare. Ea se si terminà, inse in modulu celu mai tragicu pentru mitropolitu, baserica, cleru si natiune. Vediendu calvinii cà pe cale drepta nu mai potu resturna pe Sava II. care acumu era cunoscutu si in afara la curtile dela Vien'a, Moscu'a, Cracovi'a, Bucuresci si Iassi, se punu pe intrige. Doi renegati, anume Vladu Secuiu, consangénu de aprópe alu mitropolitului si Stefanu Nalatiu, ómeni rapaci, carii insetá dupa áverea mitropolitului, conspira cu superintendentele calvinescu, si castiga pe unu blastematu de popa romanescu dein Vintiu-de-diosu, cá se marturisésca in contr'a lui Sava, cà ar' fi avutu a face cu un'a muliere, ilu denuntia la principe si jura in capulu lui. Indata dupa aceea Thofeus midiulocesce mandatu de arestu in contr'a lui Sava si a fratelui seu. Mitropolitulu era betranu si suferea greu de podagra in patu. Cu tóte acestea, inimicii sei ilu punu pe unu caru si'lu ducu dela A. Iuli'a la Ernotu (camu cale de 1 di), unde petrecea principele Apaffy cu tóta curtea si cu consiliarii sei. Pe Georgie ilu dimittu, inse sub conditiune, cá se descopere averile sale si ale frate-seu. Georgie se folosí de libertatea sa cá se alerge pe la magnatii tierei, cá dóra ar' potea se scape dela martiriu pe frate-seu. Dein combinarea unoru documente ese, cà Georgie castigase pe mai multi magnati dein oppositiune in partea fratelui seu, nu inse pe maioritatea consiliariloru. Intrigele si investigarile impreunate cu tortura au duratu multu. De una parte tiranii cerea dela Georgie sume mari de rescumperare pentru capulu mitropolitului, éra de alt'a pe acesta 'lu fortiá cá se'si abjure credenti'a sa religiósa; dara Sava, care era bunu theologu, se apará cu sententie dein s. Scriptura. In fine dupa-ce Georgie scapà cu ochii scaldati in lacrime prin passulu Vulcanu in Romani'a mica si de acolo dreptu la Pórt'a otomana, calvinii luara pe metropolitulu Sava si'lu batura infricosiatu. Mich. Cserei, unulu deintre cei mai buni chronicari ai acelei epoce, de si boiariu calvinu si elu, totusi descrie acelu casu cu péna irritata si camu cu acestea cuvente: Principele cá omu simplu ce era, crediù tóte. Pe Georgie ilu tramisera cá se mai adune dein Romani'a trei mii de taleri bani de rescumparare, éra vediendu cà nu mai vene, scósera pe bietulu archiereu nepotentiosu si innocente numai in camasia si ismene, apoi atàta 'lu batura cu biciulu, pàna candu se rupsera de pre elu camasi'a si ismenele si'i cadiù carnea de pre siediutu, dein care causa nu'si mai potea tiené nici necessitatile firesci, ci le facea sub elu, pàna ce in fine trebui se móra de acelea batai, éra averile lui le inpartira intre ei Vladu Székely si Stefan Nalatiu. „Neaudita crudelitate fiorósa si paganésca,“ adaoge Cserei, apoi inchiaie spunendu, cà Sierbanu voda dein Romani'a fusese decisu a nu lasa lucrulu acela neresbunatu, si cà elu nuntiase principelui Apaffy, cà de l'ar costa pàna la una suta de mii de taleri, va midiulocí la sultanulu detronarea lui; dara curendu dupa aceea Sierbanu morí. In cuventiunea inchiaieta in 21. Aug. 1681 la Constantinopole intre Const. Brancovanu, pe atunci agente diplomaticu (Kapu-Kiehaia) alu lui Sierbanu-Cantacusinu si intre doi magnati ardeleni refugiati, anume Vladu Ciacu[1]) si Cristoforu Pascu, acestia se obliga, cà déca isi voru ajunge scopulu (adeca de a resturna pe Apaffy), voru lucra pentru restaurarea drepturiloru basericei romanesci si reasiediara mitropolitului Sava II. in scaunulu si honórea sa. In altu documentu acelasiu Vladu Ciacu pune juramentu pe numele Santei Treimi càtra G. Brancoviciu, pe care'lu numesce nepotu, cà va lucra pentru acelasiu scopu cu elu. nedespartitu, pe viétia pe mórte. Aici este de insemnatu, cà Georgie scapase pe acesta si pe mai multi boieri transilvani cu mari sacrificia dein captivitatea turcésca.

Incercarile de a resbuna martiriulu lui Sava II. au remasu pentru atunci desierte, éra inemicii au mersu inainte. La mandatulu superintendentelui ungurescu alu calviniloru se convocà sinodu mare dein protopopi si preoti, cá se judece pe mitropolitulu loru si se aléga pe altulu. S'a intemplatu si acumu intocma cá cu mitropolitulu Ilie Iorestu. Sinodulu adunatu la comanda, degradà pe mitropolitulu Sava, éra in loculu lui alese pe Iosifu Budeanu, pe care'lu si confirmà Apaffy totu sub conditiunile specificate mai in susu, formulate in 19 puncte, si' i luà juramentulu pe acelea. Acea

[1]) Strabunu alu familiei comitiloru Csáki din dilele nóstre.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Sapunariulu din Messin'a.

(Urmare.)

Taroni dede betranei unu ajutoriu insemnatu, dup' aceea se duse in camer'a sa si facù diverse planuri, pàna inserà.

Isi ia apoi o carabina si unu pumnariu, le ascunde sub manta si esí spunendu sociei, cà se duce in afaceri.

Rudeniele nu observara, ca betranulu se departà inarmatu. De altumintrea lipsindu ori-ce siguritate pe strade, cetatienii de frunte de comunu portau arme la sine.

Dóue óre mai tardiu Taroni vine a casa. De pe faci'a lui nu se potea observá ca dóra i s'ar fi intemplatu ceva extraordinariu.

A dóu'a di se latí prin cetate faim'a cà judele Spallanzani, celu mai de nimicu functionariu din Messina s'ar fi aflatu pe pragulu casei strapunsu de unu pumnariu dreptu in pieptu. Politi'a a cautatu indesiertu dupa asassinu, ér' poporulu se bucurá in secretu, ca tiranii din lume s'au impucinatu cu unulu.

De aici inainte sapunariulu Pietro Taroni, esiá adeseori din casa nóptea, armatu cu carabin'a si cu pumnariulu.

In dilele urmatóre apoi totu de-a un'a se audiá de càte unu omoru; pe ucigasiulu misteriosu inse nu 'lu potea prinde nime.

Camarill'a de blastemati din giurulu viceregelui se implù de spaima. Pentru-ca nici unulu din ei nu mai erá siguru de viétia.

Se intemplá càte-odata, cà victim'a alésa capetá o epistola amenintiatóre, dreptu sententia de mórte, dupa care urmá siguru si pumnariulu séu glóntiele resbunatoriului enigmaticu.

In decursu de patru luni se ucisera in modulu acest'a mai multu cá 50 individi.

Asupra sapunariului nu erá nici unu prepusu. Elu erá recunoscutu de comunu cá unu industriariu bravu, caruia nici de cumu nu i se poteau atribuí crudimi de acestea infioratóre.

Si totusi Taroni erá adeveratulu ucigasiu.

Se ascultàmu, ce ne spune chronistulu de Messin'a despre acestu omu estraordinariu.

„Sapunariulu se convinse din di in di, ca in cetatea sa natala domnesce o coruptiune si o imoralitate generala si ilu cuprinse o dorere si manía, ca atate crime comise din vin'a si negligenti'a judecatorieloru remanu nepedepsite. O voce mustratória din partea vre-unui industriariu simplu cum erá si elu, ar fi fostu desiérta; batjocura si despretiu, ba persecutiune infioratóre ar fi intempinatu elu pentru acést'a; totusi reulu crescuse atàtu de tare, in càtu trebuiá séu delaturatu, séu celu pucinu, tiermuritu, altumintrea poporatiunea mai seraca a cetàtii trebuiá se se ruineze cu totulu. Fric'a, cugetà Taroni, este midiuloculu celu mai acomodatu a oprí de la crima pe aceia, cari sunt surdi la vocea consciintiei. Elu isi urmà deci planulu, adeca, din ide'a sumbra, ca unulu singuru póte judecá si pedepsí acolo, unde pazitorii adeverati ai legiloru nu si-implinescu detori'a, se face judecatoriulu celu mai inaltu si totu odata executorulu sententieloru de sange, aduse de elu insusi. O potere misteriósa, necunoscuta, trebuiá se ucida pe toti sceleratii, fóra se cunósca cine-va pe autoru. Armatu cu o carabina si cu unu pumnariu lungu esiá Taroni nóptea, candu erá mai intunerecu, si cu o desteritate admirabila se sciù folosí de tóta ocasiunea pentru a ucide pe pecatosii blastemati de intregu poporulu, si de la cari nu se poté asteptá vreo indreptare, de ori-ce rangu, càtu de avuti, si càtu de puternici. In càte-va luni se aflasera pe stradele Messinei cadavrele mai multoru individi, fóra de a li se fi luatu ceva, din ce avusera la sinesi. Toti acesti-a erau séu usurari, cari ruinasera mai multe familii, séu functionari nedrepti, tirani, cari usurpau legile in favorulu patimei loru nedemne, séu administratori corupti de ai statului, cari isi cufundau patri'a in miseria, séu in fine totu feliulu de blastemati faimosi, cari prin egoismulu loru detestabile paralisau tóte mesurile intreprinse de regimu. In cetate domniá frica si spaima; culpabilii abia cutezau se se mai aréte pe strade. Indesiertu erau pazitorii si spionii. Asassinulu indrasnetiu nu se aflá nicairi. Partea cea mai mare a poporului se bucurá de executarile misterióse ale atàtoru sugatori de sange urgisiti, alu caroru numeru acusi se radicà la 50. Tóte omorurile aceste erau fapt'a unui singuru omu!“

Intr'o séra, intorcundu-se viceregele la palatu, o mana necunoscuta i-aruncà in trasura o epistola amenintiatóre. In epistola se dicea cà acusi va vení rondulu si la demnitariulu celu mai inaltu alu Siciliei, de-óra-ce n'a invetiatu nimicu din tóte exemplele sangeróse de mai inainte, si fiindu-cà nu pune de locu stavila abusuriloru infricosiate, ci dupa datin'a sa isi petrece numai in desfatari. Astu-modu resbunatoriului nu i remane alt'a, decàtu cá cu unu pumnariu se expedeze in ceea lume pe viceregele, care de altumentrea merita mai multu compatimire.

Alteti'a Sa, unu barbatu de dile, devenitu aprópe hebeucu prin multele desfrenari, cetindu amenintiarea si cuprinsu de o spaima infricosiata, ordonà numai decàtu se duplice pazitorii palatului, puse la tóte usile servitorii cei mai fideli, si nu cutezá se tréca nice preste pragulu casei. Elu isi inchipuiá cà resbunatoriulu misteriosu, trebue se stea nesmintitu in legatura cu diavolulu si presupunea, cà ne-omulu póte resarí din pamentu, cá unu spiritu de sub cutare covoru din camer'a cea mai ascunsa a palatului. Somnulu nu se apropia de ochii inaltului potentatu; ilu turmentá neintreruptu idei'a, cà furiele mortii se afla totu pe urm'a lui.

Trecura càte-va dile. Viceregele apesatu de tortur'a-i spirituala, erá aprópe se innebunésca.

Intr'aceea, pe stradele Messinei se intemplasera omoruri nóue, fóra cá se se póta pune man'a pe ucigasiulu infioratoriu. Casurile aceste erau destinate a intimidá in gradu supremu pe Alteti'a Sa.

(Va urmá).

diploma de confirmatiune pórta dat'a dein 28. Dec. 1680.[2])

Dein una diploma a imperatului Leopoldu I. dein 7. Iuniu 1683 aflamu, cà mitropolitulu Sava II. pàna in acelu anu se mai aflá in viétia, pentrucà imperatulu ilu inaltià pe elu si pe frate-seu Georgie la rangu de baronu; dara deín alta diploma imperat. dela 20. Sept. 1688 se pare cà intr'aceea morise. Mosii nostrii septuagenari ne spunea dein cele ce sciá si ei dela mosii loru, cà mitropolitulu Sava II. fusese batutu odata cu vena de bou in curtea resiedentiei dein Blasiu, care pe atunci era proprietate a dómnei Anna Bornemissa soci'a prin. cipelui M. Apaffy, unde acesta petrecea bucurosu dein caus'a aerului si a vinului bunu. Atunci martirulu Sava scolandu-se dela pamentu a disu cuventele acestea: Dumnedieule alu parentiloru nostrii, fà cá pamentulu acesta pe care se versa sangele meu, se ajunga in proprietatea romaniloru! Dupa 58 de ani resiedenti'a dela Blasiu si dominiulu ce'i apartiene, era alu statului, dela care trecù prin diploma de donatiune imperatésca, in possessiunea unei mitropolii romanesci cu monastire, la care succesive se adaosera diverse institute nationali si religióse, precumu seminariu de clerici, scóle primarie, gimnasiu, liceu, scóla pedagogica, scóla de fetitie s. a. Piós'a posteritate venerédia acelea cuvente ale lui Sava cá profetia inplinita.

(Va urma.)

Sistem'a dualistica in parlamentulu din Vien'a.

(Urmare.)

Principele Schönburg luandu cuventulu dupa pr. Czartoryski, s'a marginitu numai a laudá banc'a nationale cá celu mai bunu institutu national-economicu; de aceea trecemu preste cuventarea d-sale la senatorulu imperialu Conrad Schmidt, fostulu comite alu natiunei sasesci in Transilvani'a, éra acumu indigenatu in Austri'a.

Comitele Schmidt petrunsu de mare dorere sufletesca dîse intre altele: Déca cugetu la nascerea acestoru legi dualistice, la cutrieraturile si luptele grele, la incondarile estraordenarie, prin care au trecutu ambele parti ale monarchiei, pàna candu au infientiatu acestu dualismu, 'mi cauta se me intrebu fòra voi'a mea, óre meritat'au acestu contractu dualisticu atàt'a pierdere de poteri si sudorile atatoru barbati nobili, si óre s'au castigatu garantia sigura pentru ecsistenti'a, prosperitatea si poterea monarchiei austro-ungaresci. Eu nu pociu se-mi dau altu respunsu, de càtu numai negativu. Eu vediu in acésta invoiéla numai unu proiectu, prin care se ajuta statului cá se scape din pericole momentane. Starea lucruriloru creata prin dualismulu din 1867 nici-de cumu nu póte remané asia. Delegatiunile suntu numai unu ochiu de lantiu forte suptire. Acestu regimu duplu apasa greu umerii contribuentiloru. Deficitulu ambeloru pàrti ale monarchiei au crescutu din anu in anu pàna la sume asia de abnorme, in càtu au implutu de grige grea chiaru si pe cei mai entusiasti aparatori ai dualismului.

Pe langa tóte aceste rele se mai observa, cà consciinti'a cetatieniloru statului de a fi membri ai aceleiasi monarchii, din cóce si din cólo de Lait'a, dispare totu mai multu. Revisiunea radicale a dualismului din 1867 au ajunsu a fi necessitate imperativa. Positiunea mea modesta in acésta inalta casa nu-mi permitte a esî cu o propunere motivata, dar' candu o aru face altii, m'asi alàtura la ea cu placere.

In ceea-alalta casa a senatului imperiale s'a disu, cà dualismulu va fi pe viitoriu asia precumu fusese elu pàna in 1848. Dara cumu a fostu acela pàna atunci? Pàna in 1848 asiá numitele tieri hereditarie fusesera gubernate cu potere absoluta. Dara acea potere absoluta se intindea in afacerile comune ale politicei esterne, ale armatei si comerciului preste tote tierile monarchiei, prin urmare si preste Ungari'a. Prin legile dualistice din 1867 constitutiunea imperiului se infientià cu tóte atributele sistemei parlamentarie. Dara constitutiune cu atribute cá aceste nu pote se sufere dualismulu. Unu eminente barbatu de statu alu Ungariei, repaus. ministru Eötvös a fostu acela, care a desvoltatu acésta idea si o a publicatu. Astadi mai e timpu cá se ne întórcemu de pe acésta clina (repedîsiu), pe care se afla statulu nostru si se apucamu pe calea drépta; pentru cà cine va cutezá se afirme, cà dupa alti 10 ani ne vomu mai póte intórce la ea? De aceea eu sunt de parere, cá se nu perdemu timpulu, ci se ne apucàmu indata acumu de revisiunea contractului dualisticu. Asi pote se intru mai afundu in analisea lui; inchiaiu inse cu dorerósele cuvinte ale lui Vigiliu. Infandum regina jubes renovare dolorem, si me indestulescu cà am aratatu midiuloculu prin care monarchi'a pote se scape de pericole.

Dupa ardeleanulu Conrad Schmidt urmà Dr. de Kaiserfeld, unulu din barbatii cei mai renumiti ai monarchiei si pre cumu amu premisu intr'unu altu Nru, odiniora zelosu aparatoriu alu dualismului; tocma pentru acea inse discursulu seu tienutu cu acésta ocasiune este si trebue se fia pentru noi cu atàtu mai instructivu, cu càtu din intregulu contecstu ese, cà astadi chiaru si d. Kaiserfeld tiene dualismulu numai de unu reu necessariu, la care pana acumu nu s'au aflatu nimeni cá se-i substitue ceva mai bunu. Dara se ascultàmu pe d. Kaiserfeld.

Suntu 2½ ani de candu se continua negotiatiunile intre gubernie si parlamente asupra dualismului din 1867. De doue-ori adoptara provisoriulu si astadi ne aflamu constrinsi a decretá pe alu treilea. Acésta procedura este nedemna de unu statu, éra acésta lipsa de certitudine apasa greu monarchi'a si poporulu. Provisoriile submina auctoritatea si credinti'a in vitalitatea monarchiei in ochii toturoru popóraloru; in epoc'a cea mai critica a istoriei paraliséza conditiunile de vietia, productiunea economica, creditulu, spiritulu de intreprindere, comerciulu. Eu nu me miru déca poporale murmura si pretindu vindecarea acestoru friguri mortaretie, care paraliseza tote poterile monarchiei. Éta punctulu de plecare, din care judecu si eu tóte cestiunile dualismului, prin urmare si statutele bancei. Dara despre banca s'a vorbitu multu si fórte bine in camer'a deputatiloru; de aceea eu trecu preste dins'a reflectandu numai, cà operatulu comissiunei este prea bine intemeiatu si concisu, cà-ci formei dualistice ale monarchiei trebue se facemu concesiuni si in cestiunea bancei. Dara fiendu-cà aceea-si cestiune e discutata nu numai din punctu de vedere national-economicu, ci si din altulu per eminentiam politicu, dati-mi voia se me ocupu si eu de acele cestiuni polititice ale dualismului.

In staturi unificate seau si in staturi ale caroru parti au datu poterei centrale numai unele drepturi ale suveranitatiei, lucrurile càte se intemplara in Austri'a de 2½ ani incóce, sunt absolutu imposibile. Asia dara trebue se recunoscemu cu totii, cà relele acestea provinu directu din actualulu dreptu publicu alu monarchiei, adeca din dualismu. Dara ce erá se facemu, se ne luamu dupa idealuri, despre care pàna acuma nu ne-a convinsu nimeni cà se potu aplica le acésta monarchia si a se realisa. Aci este loculu de a ne esplicá, nu pentru noi cari siedemu in acésta inalta casa, ci pentru poporu, pe care l'au ametitu altii cu nesce formule si parole, precumu de es.: cà a dice totu de aun'a Nu, este cea mai mare intieleptiune, éra a dice Da, este totu dea-un'a servilismu.

(Va urma.)

Transilvani'a.

Sibiiu, 4 Iuniu. Escelentia Sa dn. br. Ringelsheim generalu comandante alu trupeloru c. r. in Transilvani'a s'a intorsu din caletori'a sa dela Vien'a si B.-Pesta, éra in drumu a statu la Clusiu, unde a inspectatu garnison'a.

Diariele magiare din Clusiu si celu dela S. St. Georgie (3 óre dela Brasiovu) isi implu colónele loru cu sciri diverse despre fortificatiunile passagere a le fruntarieloru càtra Romani'a, pe care acuma nu le mai descriu ca jucarii, ci multu mai seriosu; dara mai antaiu ele se certara de furca intre sine din caus'a infamiei publicate in „M. Polgár“ asupra regimenteloru formate din soldati de nationalitate romana, isi amerintiara cu legea de pressa, si numai tardiu isi cunoscura stupiditatea, candu M. P. incepù se laude pe soldatii magiari, carii in anulu 1848 au desertatu din Galiti'a la insurgenti, si apoi adaose, cà déca cumva in óstea Romaniei s'aru afla batalióne de cïangai, acelea inca aru face prea bine, cá in casu de asía se desertedie la magiari in Transilvani'a; cà-ci atunci chiaru si scolarii din I gimn. i intrebara: Dara regimentele slave si cele germane cumu si candu aru face bine? In fine „Kelet“ spaimantatu de atàta hebeucia secuiésca le strigà la toti ai loru: Taceti la draculu, se nu ve inpusce, cà-ci in timpu de resbelu plat'a seductiunei este glontiulu. Numai càtu, Dómne, multe li se mai érta loru.

Din tóte scirile venite de o septemana incóce de pre la strimtori culegemu atàta, cà in adeveru se lucra la ele cu destula diligentia si graba, nu numai la passagele principali cá Turnu-rosiu, Branu, Temesiu-Predealu, Buzeu, Oituzu, Tölgyes, éra spre Olteni'a la Vulcanu, ci si pe la altele mai mici. Secuii se bucura mai multu pentru passulu Oituzu, adeca acela, prin care era se tréca secuii in Sept. a. tr. cá se dea focu moldoveniloru. In acelu passu lucra pe langa pioni vreo 600 tierani. La alte trei passuri din secuim adeca Uz, Gyimes, Tölgyes lucra pàna la càte doue m de ómeni sateni, afara de pioniri si soldati de linia. I se platesce bine si fórte regulatu. Dela passulu Vulcan se scrie despre aruncare de siantiuri si redute mari, l care lucra mai multe sute de ómeni, si se adaose, c in septeman'a trecuta a cadiutu pamentulu preste ómeni, dintre carii 3 au remasu morti.

(Adunarea gener. a comitatului Sibiiu se va deschide in 13 Iuniu.

Dn. Superintendente alu evangeliciloru augusta a plecatu in visitatiunile sale anuali usitate, fòr a 'i veni minte, cà alti capi bisericesci de alte ór care confesiuni nu se prea potu misca din locu, pàr nu dau de scire mai susu, curatu cà inainte de 184

Canteculu latinului.

Una din cele mai frumóse victorii din càt castiga spiritulu omenescu, este castigata astadi d càtra natiunea romanesca prin ilustrulu seu poet dn. Vasilie Alexandri. Bucuri'a insocita d legitima fala nationale. este generale in tóta Roman'a Si cumu se nu fia! Patru sorori de positiunea ce mai inalta in lume, afla dupa càtiva secoli, cà el mai au una sora, nascuta din aceeasi mama, dar instrainata departe. Ele o chiama la sine, o string la peptulu loru, si pre candu inemicii ei ii deneg nu numai legitim'a origine, ci si dreptulu de esi stentia, acelea patru sorori ale ei vinu alaturea c miliónele loru de fii si o recunoscu de a loru sor buna si drepta. Éca dupa noi sublimele intieles alu congresului dela Montpellier si alu triumfulu castigatu in acelasiu. Se lasamu inse cuventulu l diariele din Romani'a. „Pressa“ fu cea de antaiu care publicandu „Cantulu latinului“ seu Can teculu gintei latine, facù totuodata cunoscut lumei romanesci, cà din multimea de concurent italiani, francesi, spanioli, portugali, premiulu pentr cea mai buna si sublime poesia l'a castigatu un romanu dela Dunare. Pe langa ce publica Can teculu si corespondentiele telegrafice, éta cum se esprime si „Rom.“:

Societatea limbeloru romanice a publicatu in anul trecutu — cum e cunoscutu cetitoriloru nostri — un concursu pentru o poesi'a, avendu de obiectu Canteculi Latinului séu Canteculu Gintei latine. Limb'a roman fusese admisa intre limbele concursului, si acést'a er o invitare pentru poetii nostri de a luá parte la lupt poetica. Concursulu avea se fia tînutu si judecatu c ocasiunea serbariloru latine ce se facu chiaru dilel acestea la Montpellier.

D. V. Alesandri, autorele Doineloru si Lacramióre loru, facù ca gintea latina de la gurele Dunarii, de p tiermii Marei negre, se unésca vocea ei, in acésta prim serbare de ginte, cu vocea suroriloru ei mai mari d pe Atlantica si Mediterana. D. V. Alesandri facù ma multu de càtu a dobendi se se asculte si dulcea limb' poetica a Romaniloru in marea serbare a latinitàtii; ds dobendi pentru limb'a nóstra, pentru natiunea roman si pentru talentulu dsale insusi, onorurile serbarii latine Canteculu gintei latine de d. Alesandri fu încununat ca oper'a poetica cea mai meritória, din tóte càte a fostu presentate de poetii francesi, italieni, spanioli etc la acestu mare concursu.

Onóre ilustrului nostru poetu. Natiunea ii tîne séma de acestu succesu, care se resfrânge si asupra'i.

D. Roqueferrier, secretariulu perpetuu alu societàtii anuncia dlui Alesandri acésta stralucita isbanda, prin urmatórea telegrama de la 7/19 Maiu.

Alesandri

Mircesci.

„Iuriulu, compusu de Mistral, Tourtoulon, Quintana Obedenariu si Ascoli, ve confere in unanimitate premiulu Cantecului Latinu. Ve asteptamu.

Roqueferrier.“

Impedecatu de afaceri personale, d. Alesandri nu se putù duce se ié parta la serbarile latine. Dsa multiami pentru distinctiunea ce i se facuse si se scusa cà nu póte se participe in persóna la serbare. Ca respunsu, d. Alesandri primi de indata urmatórea telegrama din partea dlui A. de Quintana y Cambis.

„Vasile Alesandri.

Gara Mircesci (Romania).

„Primiti, impreuna cu cordialele mele felicitari, si uràrile ce facemu pentru Romani'a. Dvóstra, care sunteti unu mare poetu, bine-voiti a fi resunetulu simpatieloru poetiloru latini intruniti la Montpellier.

Albert de Quintana.“

D. Alesandri respunse urmatórele:

„Dlui de Quintana, presiedintele Societàtii limbeloru romane,

Montpellier.

„Raportandu pretiósele sale simpatii asupra tierii mele, Societatea limbeloru romane mi-a facutu indouitu de scumpa pronunciarea sa in favórea mea.

Bine-voiti, ve rogu, a fi interpretulu aceluiasi simtiementu pe langa confratii mei latini si a primí personalmente prea sincer'a mea gratitudine.

„Alesandri.“

Premiulu acordatu celui mai frumosu cantecu alu gintei latine, este o cupa simbolica de argintu.

Eaca si canteculu incoronatu la serbarea latina.

Canteculu Gintei Latine.

Latin'a ginta e Regina
Intr'ale lumei ginte mari:
Ea pórta in fruntea sa divina
Lucindu prin timpi senini

---

[2]) A se vedé acésta dimploma in Acte si Fragmente p. 60 et seqq., insocita de notele dlui Cipariu. Aceeasi diploma se retiparí si in Archivu Nr. 32 dein 5. Febr. 1870. Lectoriulu va face fórte bene, déca o va cauta si pe acésta la locurile citate, unde va vedea si pretiósele note ale dlui Cipariu.

Menirea ei totu inainte
Maretiu indrépta pasii sei;
Ea merge in capulu altoru ginte,
Versandu lumina in urm'a ei.

Latin'a ginta'i o vergina
Cu farmecu dulce, rapitoru;
Strainu in cale'i se inclina
Si pe genunchi cade cu doru.
Frumósa, via, zimbitóre,
Suptu ceriu seninu, in aeru caldu,
Ea se oglinda in splendidu sóre,
Se scalda in mare de smaraldu.

Latin'a ginta are parte
De-ale pamentului comori,
Si multu voiosu ea le imparte
Cu cele-lalte-a ei surori.
Dar' e teribila in mania,
Candu bratiulu ei liberatoru
Lovesce in crud'a tirania
Si lupta pentru alu ei onoru.

In diu'a cea de judecata,
Càndu, facia in ceriu cu Domnulu santu,
Latin'a ginta va fi-intrebata:
Ce ai facutu pe acestu pamentu?
Ea va respunde susu si tare:
„O! Dómne, in lume càtu amu statu,
„In ochii sei plini de admirare
„Pe tine te-amu representatu!“

Éra congresu si inca totu nu.

In Nr. precedente amu scrisu: „abia dóra acumu se va deschide congresu.“ Inainte cu 4 dile credea tóta lumea, cà are sciri positive si certe despre deschiderea congresului. In adeveru asiá si erá. Totusi cugetandu la unele incidente ce nu le póte prevedé nici celu mai ageru diplomatu, ne temeamu se nu fia publiculu pacalitu din nou, cumu i se mai intemplase de atàtea-ori. Candu colo, éca cà scirile din Londr'a, de si nu tragu immediatu la indointia convocarea congresului, afirma inse cà de 11 Iuniu cá terminu nu póte fi vorb'a, cà-ci adeca aru mai fi de regulatu in conferentie prealabili mai multe cestiuni delicate intre Angli'a si Rusi'a. De alta parte cabinetulu din Vien'a nu primise pàna in 1 Iuniu nici-unu respunsu satisfacatoriu dela cabinetulu de St. Petersburg asupra puncteloru de diferentia escata intre ambele cabinete din caus'a pacei de St. Stefano. In acelasiu timpu nóu'a schimbare a ministeriului turcescu si chiamarea la gubernu a lui Mahmud-pasia damat, adeca cumnatu, care tiene pe sor'a sultanului si este mare amicu alu rusiloru, a incurcatu din nou si fórte reu firele diplomatiei. Astadi se spune totusi, cà dóra pe 13 Iuniu se va deschide congresulu.

Pentru momentu este prea interesantu a sci, care sunt diferentiele esentiali intre monarchi'a austro-ungurésca si Rusi'a. Comitele Andrássy interpellatu de repetite-ori in delegatiuni, intre 28 si 30 Maiu denotà unele diferentie, dara nici-decumu pe tóte. Asia astadi se cunoscu numai urmatóriele: Bulgari'a cumu o vreu muscalii, este peste mesura mare. Ocupatiunea ei de doi ani cu trupe rusesci si necurmat'a loru trecere prin Romani'a nu se póte suferi. Serbi'a si Montenegro se castige ceva din teritoriulu turcescu, dara nici-decumu atàtu càtu le dau rușii. In eternu memorabile este argumentulu comitelui Andrássy produsu contra Bulgariei, care suna asia:

„Noi (Austro-Ungari'a) trebue se pretindemu, cá fruntariele Bulgariei se nu se intinda in acea directiune si in acea mesura, in càtu ea cá statu compactu se póta apasa si subjuga (Unterdrückung) pe alte nationalitati care au dreptu la esistenti'a loru (berechtigte Elemente), cà-ci atunci aru disparea conditiunile fundamentali de civilisarea paciuita a aceloru popora“. Minunatu! Adeca cabinetulu din Vien'a pretinde prin graiulu comitelui Andrássy, cá Europ'a se nu sufere formarea de staturi noue, in care unu elementu nationale se póta incaleca pe spinarea altoru nationalitati, nici se le pota subjuga si desnationalisa! Acea declaratiune o facù comitele Andrássy in scrisu in 29 Maiu, in delegatiunea Ungariei, éra declaratiunea fusese dupa „S. D. Tagblatt“ supusa mai antaiu la aprobarea Maiestatiei Sale.

Pre candu cabinetele europene se preambla prin labirintele loru diplomatice, dieu nici cele mai mici, din Bucuresci, Belgradu, Aten'a, Cetinie nu dormu, cí comunica di si nópte, atàtu intre sine càtu si cu celu din Constantinopole si cu cele mari europene; pàna acumu inse nici-unulu n'au aflatu firulu Ariadnei. Romanii nu voru se perda Basarabi'a, nici se sufere cu anii preamblarea muscaliloru prin patri'a loru; nici de independentia nu se lasa cu viéti'a odata. Grecii nu voru se sufere cá poporatiuni grecesci se mai remana supuse bulgariloru si turciloru. Serbii se tienu fórte nedreptatiti chiaru si de càtra Russi'a. Muntenegrenii voiescu cu orice pretiu unu portu la mare. Congresulu care va fi vreodata in stare de a regula tóte acestea si alte diferentie nenumerate, cumu a Bosniei, Albaniei, Cretei, Dardanele-Bosforu, Gurile Dunarei, cetatile danubiane, Cars si Batum, va bine merita de omenimea intréga.

Germani'a.

Berolinu. Unu nou atentatu din cele mai spurcate si mai periculóse a comisu in 2 Iuniu pe la $2^1/_2$ óre dupa amédia asupra octogenariului imperatu Vilhelmu unu altu omu desperatu si miserabile anume dr. Mobiling. Imperatulu se aflá in preamblare cu trasur'a in partea capitalei ce se dice „sub tei“ (unter den Linden). Asassinulu a puscatu asupra imperatului de doue ori din arma de focu incarcata cu alice (Schrott) si l'a nimeritu in umeru si in fatia. Buletinulu mediciloru publicatu in aceeasi di pe la $4^1/_2$ óre spune, cà vreo 30 de alice au petrunsu in facia, in capu in ambele bracia si una in spate. Alicele fiindu merunte, nici-o rana nu este immediatu periculósa. Imperatulu simte dureri fórte mari, dara nu si-a perdutu consciinti'a nici pe unu momentu; a perdutu inse sange multu. I s'au scosu mai multe alice. Asassinulu a cercatu se se sinucida, dara nu 'ia succesu. L'au dusu la spitalu. Acasa la elu aflara multe arme.

Deunadi, dupa atentatulu strengariului Hödel in dilele de antai tóta lumea era aplecata a crede, cà elu a fostu intielesu cu socialistii cá se comitta acea crima infricosiata, éra ministeriulu prusianu a presentatu la consiliulu federale unu proiectu de lege destinatu a „infrena escesele social-democratice“ mai alesu prin restringerea pressei si a reuniuniloru; dara adunarea respinse acelu proiectu ca reactionariu cu 251 de voturi 57. Acuma inse, dupa-ce se intemplà si alu doilea atentatu, proprie alu patrulea in viéti'a acestui monarchu, incependu dela 1849 incóce, precumu arataseramu altadata, este bine cá se cunóscemu si noi testulu acelui proiectu cu atàtu mai virtosu, cà in punctulu securitatiei de viétia domnesce mare solidaritate intre monarchiile Europei asia, in càtu mesurile de securitate care se iau mai alesu in casuri estraordinarie de asassinate asupra unui monarchu, in càte unu statu, se adópta de regula si in celelalte, si se póte prevede usioru, cà dupa acestu nou atentatu teribile se voru lua mesuri cu totulu esceptionali, dóra mai severe decàtu ori-candu. Totu-deauna fanatismulu de ori-ce natura a provocatu stringerea in cercuri de feru a libertatiei popóraloru. In casulu de facia nu se pricepe, ce mania ar potea se aiba oricare némtiu asupra unui monarchu, care le-a facutu atàta bine, le-a castigatu atàta gloria, si mai pre susu de tóte, unitatea nationale, dupa care densii au insetosiatu de secoli. Si apoi atentatu asupra unui betranu, care tocma de n'ar fi ajunsu la acea inalta etate, este monarchu coustitutionale, are ministeriu responsabile, parlamentu cu guri mari, indreptatite a pretinde respectarea toturoru drepturiloru poporului, care érasi din partea sa se putea folosi pàna acumu de vreo 2 mii de diarie si de dreptulu reuniuniloru.

Proiectulu de lege atinsu mai in susu suna in traductiune (dupa Rom. libera) asia:

§. 1. Publicatiuni si reuniuni, care urmarescu tîntele democratiei sociale, potu fi interdise de consiliulu federalu. Interdicerea va trebui data publicitatiei si comunicata reichstagului, indata, daca acesta e intrunitu, sau din contra la procsima lui intrunire.

Reichstagulu póte hotari anularea interdicerei.

§. 2. Respandirea brosiuriloru in locuri publice, pe strade sau pe pietie publice, póte fi oprita de autoritatea locala politienésca in modu provisoriu, daca brosiurile urmarescu tînte de soiulu celoru mentionate in §. 1.

§. 3. O intrunire póte fi oprita de autoritatea locala politienésca, sau póte fi disolvata de representantii acesteia dupa ce a inceputu, daca esista fapte, cari sa justifice opiniunea, cà intrunirea servesce unoru scopuri ca cele insemnate in §. 1.

§. 4. Celu care va respandi vre-o brosiura, in contra interdicerei pronuntiate in virtutea paragrafiloru 1 si 2, va fi pedepsitu cu inchisóre.

Confiscarea brosiurei póte fi esecutata fóra de vre-unu ordinu judecatorescu.

§. 5. Participarea la o reuniune, oprita prin § 1 sau la o intrunire oprita prin § 3, se va pedepsi cu inchisóre.

O pedépsa analoga ajunge pe acela, care nu se departédia numai de càtu, dupa ce intrunirea s'a disolvatu pe basea § 3.

Pentru presiedentii reuniunei, pentru intreprindietorii si conducatorii adunariloru, precumu si pentru aceia cari oferu localulu pentru o intrunire oprita, arestulu nu e mai micu de trei luni.

§. 6. Cine intreprinde pe fatia, prin discursuri sau scrieri, se submineze ordinea actuala juridica sau morala, urmarindu scopurile desemnate in § 1, va fi pedepsitu cu unu arestu, care nu va fi mai micu de trei luni.

§. 7. Acésta lege nu va fi in vigóre de càtu trei ani. §§ 1 si 5 voru intrá in vigóre numai de càtu.

Parisu, 31 Maiu. (Ciocnirea a doua vase de resbelu germane.) S'a intemplatu o ciocnire intre doue vase cuirasate germane: „Grosser Kurfürst“ si „König Wilhelm“ langa Falkstone. „Grosser Kurfürst“ s'a cufundatu la patru minute dupa ciocnire; celu-alaltu cuirasatu a incercatu stricatiuni.

Romani'a.

Bucuresci. (Legea comunala in parlamentulu romanescu. Nu e statu in Europ'a, a carui potestate legislativa se nu fia avutu cele mai mari dificultati cu redactarea legei comunale. Pàna ce domnia despotismulu feudale, mergea mai usioru, firesce inse cà cu atàtu mai reu pentru comune, mai virtosu pentru cele rurali, dara nici comunele orasiene nu'si asternea mai bine. Proprietariulu, boieriulu, domnulu feudale si argatii lui, celu mai bogatu ori celu mai indrasnetiu din comuna, ajutatu de organele administrative politice, dominá preste toti locuitorii, ii angariá si spoliá pe placu, fóra cá se faca celu mai micu lucru bunu pentru locuitori. Asia este in Turci'a pàna in dio'a de astadi; asia a fostu in Ungari'a, Transilvani'a si Croati'a pàna eri, pe alocurea pàna astadi. Asia a mersu si in Romani'a, cà-ci déca aici nu a existatu feudalismulu apusénu, s'a incuibatu inse tirani'a turcésca, séu decopiata dela turci si ingrasiata sub fanarioti. Incependu din periodulu provisoriului dela 1829—1834 sub gubernatorulu russescu com. Kiseleff pàna in dilele nóstre, in Romani'a s'au facutu mai multe incercari de a introduce una lege comunale càtu se póte mai salutaria. Incerca-tu-s'au sub A. Ghica si M. Sturdza, sub Stirbeiu si Gr. Ghica; dara au patit'o cá altii in alte staturi, n'au nemerit'o. In fine sub Alesandru Ioanu I Cusa candu cu lovitur'a de statu din 1864 se adoptà una lege comunale, care tienu 10 ani si cu care locuitorii incepusera a se familiarisa. Venira inse conservatorii si in 1874 delaturandu-o, pusera in loculu ei alt'a, pe care déca ar fi cutediatu se o applice cineva, de es. in Ungari'a, in casulu celu mai bunu lumea i-ar fi risu si nu o ar fi applicatu nimeni, nu pentru cà era rea preste totu, ci ca una parte a legei era adeverata gangrena in organismulu comunei, prin urmare si in alu statului; cà-ci ce este statulu, déca nu marea comuna colectiva, sum'a toturoru comuneloru. Venindu liberalii la putere, decisera intre altele, cá chiaru si intre sgomotulu armeloru se ia acea lege nefericita la revisiune si respective se o reformedie pe din intregulu.

Noulu proiectu de lege se dà in desbaterea camerei deputatiloru abia in 16/28 Maiu. Raportoru alu comissiunei respective fusese advocatulu Em. Protopopescu-Pache, care dice in raportulu seu, cà legea din 1874 e aristocratica si feudala etc. Advocatulu Vas. Maniu si Vergatti combatu proiectulu de lege ca necompletu si ceru amanarea desbaterei lui. Se scóla inse advocatulu Titu Maiorescu, fiiulu fostului odinióra profesoru si directoru Ioanu Maiorescu, de origine din Bucerdea de langa Blasiu, si dupace inputa liberaliloru, cà de ce voru se mai decretedie alta lege comunale, candu ei o au pe cea din 1864, de ací sare dintr'odata la insasi legea fundamentale a statului, adeca la Constitutiunea din anulu 1866, pe care a juratu Carolu I si tiér'a, aduce aminte camerei si tierei, cà dsa subscrisese in anii trecuti alaturea cu faimosulu domnu Manolache-Costache si cu alti conservatori din Moldova (Grig. Sturdza s. a.) „acea petitiune dela Iasi“, in care ddloru cerea reform'a constitutiunei romanesci, cà-ci ar fi prea liberala, si anume introducerea pedepsei de mórte, care in Romani'a e desfiintiata mai bine de ani 40. Dn. Maiorescu, dupace se declara pe sine de conservatoru si membru alu partidei conservative, merge criticandu proiectulu de facia in càteva parti ale lui, dà si o lectiune interesanta despre calitatile diverseloru aristocratii, conservative, reactionarie, democratice, liberali etc., despre centralisare si descentralisare, in fine avù rarulu curagiu, cá se amerintie patri'a si natiunea in numele seu si alu partidei ce representa, cu schimbarea constitutiunei, in sensu, precumu de sine se intielege, reactionariu, buna-óra asia, precumu se lucra astadi in Ungari'a, in Austri'a, in Germani'a, inca si pe airea, cà-ci dela unu timpu incóce sufla érasi unu ventu reactionariu fórte rece. Dn. Maiorescu adeca dise:

„Déca sórt'a nóstra se va limpedi in anulu acesta, a disu d. Maiorescu, déca va fi consfintita dorintia nóstra, si déca se va putea consolida intr'unu timpu de pace independinti'a nóstra, fara indoiéla, va trebui se vina o Constituanta care se legifereze acestu nou pactu; éru, déca nu va fi pace si va fi resbelu, atunci de la sine se intielege ca nu veti avea timpu oportunu ca se puneti in lucrare acésta lege. In amendoue casurile, e mai bine se asteptati. Pentru ce pripiti lucrarea acésta in Maiu 1878? Pentru ce voiti se faceti suptu drapelulu democratiei o lege, care nu póte corespunde ideiloru descentralisatóre?“

Manusi'a aruncata de dn. Maiorescu o ridicara la momentu raportorulu Protopopescu, Nicolae Ionescu profesoru la universitatea din Iassi (fostu ministru de esterne) si ministrulu presiedente I. Brateanu. Din replicele acestoru oratori se cunoscu totuodata si argumentele dlui Maiorescu; si fiindu-cà legea comunale a datu, mai dà si pàna in dio'a de astadi fórte multu de lucru si produce mari nemultiumuri in Ungari'a si Transilvani'a, unde schimbarile 'si

succedu necurmatu, vomu reproduce ací, de si numai in estrasu dupa „Rom.“, celu pucinu passagele mai pregnante din respunsurile ddloru Ionescu si Brateanu.

Dr. N. Ionescu dice, ca nu se preocupa de ce dicu adversarii, cà-ci ei sunt pucini la numeru si nu la inaltimea situatiunii; déru ié cuventulu spre a justifica inaintea consciintiei tierei si a Europei de ce se face acésta reforma tocmai in imprejurarile prin care trecemu acumu. Camer'a acésta e venita prin alegeri libere si spre a restabili puterea constitutiunii si a legiloru. E déru de datoria ei d'a inlesni tierei midiloculu d'a se pronuncia, prin propria'i deliberare, asupra toturoru afaceriloru iei. Se dice cà aci n'aru fi proprietari mari; déru cine ne-a tramisu pe noi aici, déca nu proprietarii mari? Si apoi aci nu se gasescu de càtu ómeni care si-au cascigatu averea prin munca, fia manuale, fia intelectuale; cà-ci, déca esiste la noi democratia, ea e datorita muncei.

Noi amu esistatu, aci la Dunare, cu institutiuni proprie, pe care voimu si trebuie se le intarimu tocmai in imprejurari furtunóse ca acestea; cà-ci noi suntemu chiemati se servimu de modelu celorulalte popóre din Oriinte; se aretamu ca scimu se ne reformamu, se ne reorganisamu in libertate, pentru cà amu sciutu si scimu se traimu cu libertatea.

D. Ionescu intemeiéza necesitatea modificarii legii actuale pe Constitutiune, care e destulu de liberale ca se ne permita se facemu legi care se asicure relatiunile nóstre interne si esterne. Camera acésta a venitu aci, dandu promissiunea ca va intra in Constitutiune si in legalitate. Din diua antaiu a intrunirei, potu se dicu cà amu realisatu in parte acésta promisiune si nu amu pre intardiatu a o realisa si in totalu; cà-ci trebuie se aretamu ca chiaru in aceste momente turburi avemu mintea destulu de linistita, pentru cà avemu consciintia destulu de limpede, si putemu face o asemenea organisare. Ne trebue o organisare conforma cu practica sincera a Constitutiunii, si acesta e motivulu de a vota càtu mai curendu acésta lege.

Lucrarea delegatiloru nu este unu idealu, e adeveratu; déra da tierei necesarulu si deschide calea ca, cu timpulu, se dobandésca si frumosulu.

D. Ionescu aréta cumu s'a facutu legea din 1874, cumu s'a votatu fóra a se da cuventulu minoritatii energice ce era in Camera. Raportulu a fostu prea moderatu in privintia acelei legi, numindu-o aristocratica e nobilu si, déca acumu e unde-va aristocratia, e numai la natiunile care s'au emancipatu si care, ieri sclave, astadi sunt libere si s'arata demne de libertate pe campulu de bataia si in Parlamentu.

Ori-ce pedeca s'aru pune desvoltarii unei natiuni e o crima, o omucidere, s'a se dice ca aristoratia e o necesitate pentru desvoltare e a nu voi desvoltarea popóreloru, cà-ci unde veti gasi aristocratia la Bulgari, la Romanii macedoneni, la Muntenegreni?

O voce. Si la noi.

D. Ionescu. Noi ne-amu luptatu ca se ne inobilamu la suflarea libertatii, éra nu la germinele putredu alu unei aristocratii.

D. Ionescu constata ca acumu pentru prima óra se votéza o lege comunala in conditiuni parlamentare. Cea din 1864 a fostu unu nobilu imprumutu, cea din 1874 unu fructu nascutu mortu; cà-ci, indata ce au fostu alegeri libere, unu strigatu generale a spulberatu acea lege. Astadi, trebuie se votamu o lege comunale, fiindu ca simtiamu trebuintia de a ne da o lege esita din consciintia nóstra.

Dupa acésta d. Ionescu intra in desbaterea speciala a argumenteloru invocate de adversarii proiectului, combate pe fia care in parte si conchide dicendu ca proiectulu acesta respunde la o necesitate reala si nu inchide calea la nici o imbunatatire.

(Va urma).

— Dn. Dim. Brateanu v. presiedente alu senatului, fratele ministrului presiedente, a fostu trimisu érasi la Constantinopole cá in Dec. 1876, cu ce scopu, nu se scie, si bine este. Se va sci, candu voru permite interesele tierei.

MM. LL. Domnulu si Dómn'a si-au luatu resiedinti'a de véra, in palatulu dela Cotroceni (in partea de susu a capitalei).

Ministeriulu de finantie publica in Monit. computulu veniturilor statului pe primele trei luni ale anului c. Acelea facu sum'a de 25,691.402 lei (franci) si 46 bani (centesime), adeca cu 7,851.471 lei 15 bani mai multu decàtu in acelasiu trimestru din anulu 1877 candu venitulu fusese numai de 17,840.931 l. n. Venituri neasteptatu de bune. Se observa inse, cà in acelea incassari din Ianuariu — Martiu 31 nu se coprindu si prisósele de venituri dela calile ferate, cuvenite tierei, nici sumele ce au se dea companiile aceloru linii statului pentru supraveghiare si controlu.

— In fine Nic. Steriade (grecu), asupra caruia reclamatiunile se imultisera fórte, fu departatu de directoru alu vamiloru, spre mare bucuria a celoru asupriti si spre adenca supararea prevaricantiloru.

— Dela Bolgradu din Basarabi'a se scrie diariului franc. „L' Orient“ din Bucuresci, cà pàna in 18/30 Maiu au trecutu pe acolo preste 100 de tunuri, 30 mii pusci si 150 caróie cu efecte, tóte luate dela turci in batalii.

Bólele periculóse s'au mai inpucinatu in urmarea necurmateloru mesuri luate spre stirpirea loru; dara pungasi mai alesu jidovi russesci si pahonti (carausi russesci) furi totu mai sunt multi.

In siedinti'a camerei din 19/31 Maiu s'au mai cerutu pentru armat'a mobilisata unu nou creditu de 670.806 l. n. 20 bani. Intr'aceea miscarile trupeloru russesci continua neincetatu; unele se intorcu in Russi'a, altele próspete vinu si trecu in Bulgari'a. Despre trupele romanesci se scie numai atàta dela caletori, cà una parte de batalióne si artileria a strabatutu pàna in munti pe la Curtea-de Argesiu si pe Oltu in susu.

Reclame din publicu.*)

Prea Onorate domnule Redactoru!

Prin corespondinti'a ddto Resînari in Aprile 1878, inserata sub rubric'a „Reclame din publicu“ — in Nr. 35 alu „Observatoriului“ ce redigeti, — subscrisii ne tînemu atacati in onórea nóstra — pe o cale nedrépta.

Cá On. publicu cetitoriu se nu fia indusu in erore de a crede, cà cuprinsulu acelei corespondintie contîne vre unu adeveru, ne tînemu de datorintia a face sub ·/. alaturatulu respunsu, pe care, ve rogamu cá se aveti bunatate a'lu publica in intregu cuprinsulu seu, in „Observatoriulu“ — pe responderea nóstra, a subscrisiloru.

Resînari in 18/30 Maiu 1878.

Cu totu respectulu

Petru Bancilla. Ionu Metiu.

Resînari in Maiu 1878.

Onorate domnule Redactoru!

Nrulu 35 alu „Observatoriului“ din a. c. contîne sub rubric'a „Reclame din publicu“ — o corespondentia din Resînari, subscrisa „Unu Resînareanu“. — Acea corespondentia e plina de neadeveruri si tîntesce intr'acolo — spre a innegri inaintea publicului cetitoriu pe unele persóne onorabile din comun'a nóstra.

De aceea ne tînemu de datorintia, a luminá pe on. publicu cetitoriu in asta materia, — cá se nu fia indusu in erore, de a crede unoru blasfemii, cá cele scrise in acea corespondentia.

Inainte de a respunde in meritulu lucrului, ne permitemu o scurta digresiune.

Credemu, ca acea corespondintia reutatiósa e subsemnata de unu nascutu Resînareanu, pe care noi aici l'am botezatu cu numele de „Pricina“, de-óre-ce nu sunt certe nici intre muieri, unde acestu „Pricina“ se nu 'si aiba partea sa.

Acestu „Pricina“ erá odata omu mare in Resînari, insa acumu a cadiutu dela potere — „cá si Adamu din raiu pentru neascultare“ — si astadi plange si se tanguiesce, cà-ci nu mai póte ridicá din Allodiu sute si mii de florini pe fia-care anu, cá in trecutu, sub diferite numiri si forme.

Acestu omu acumu cadiutu dela potere, — din ura si resbunare, — da in drépt'a, da in steng'a, in toti ómenii de bine, — cà-ci nu póte suferi cá si altulu se-'i poruncésca lui, — ci numai totu elu altuia.

Mai departe, acestu „Pricina“ nu se póte impacá cu ide'a, cá scól'a nóstra, cu carea intr'adeveru ne potemu falí, se aiba caracteru confessionalu. Firesce, cà cu acestu principiu alu densului nu se potu impacá Resînarenii, cari, de si, pro forma, cugeta numai, cà póte intre Resînareni isi mai afla tovaresi; dara in Resinari nu se mai afla ómeni de principiulu seu.

Standu lucrulu astfeliu, totusi a vrutu se faca si elu ceva, si nepotendu face vr'unu bine comunei sale, — a vrutu se se faca insemnatu, buna-óra, cá si Herostratu din istori'a vechia. A fostu silitu dar' asi cautá tovaresi si a si aflatu; dara nu intre Resinareni, ci a aflatu doi, respective unu tovaresiu, veneticu din tómn'a trecuta in Resinari, carui'a comun'a, cu cugetu curatu, i-a incredintiatu unu postu de invetiatoriu la scól'a nóstra. —

Acestu omu a aflatu postulu de directore scolaru vacantu, si indata, in consideranti'a Atestateloru sale scolare, si-a pusu ochii pe acelu postu de directore, fóra de a avea densulu Atestatu de cualificatiune cá invetiatoriu, — si fiindu-cà n'a fostu alesu de atare, asiá, din ura si resbunare facia de directorele actualu, s'a pusu se-lu innegrésca in publicu, cà-ci aici in Resinari nu-lu póte innegrí.

Dar' se facemu o paralela intre direct. scol. si acelu invetiatoriu.

Directorele, de si strainu de nascere, insa se afla in comun'a nóstra acum de 15 ani.

Cualificatiunea densului e de gymnasiulu inferioru si cursulu pedagogico-theologicu din Sibiiu. — E unu barbatu de carte, si prin sciinti'a sa practica, portarea morala esemplara si diligenti'a sa, s'a facutu iubitu si stimatu inaintea publicului din Resinari.

Dovéda este, — cà comun'a Resinari, in locu se-lu urésca, 'i-a incredintiatu dupa 14 ani de servitiu cá invetiatoriu, — directiunea scólei nóstre; din contra invetiatoriulu din cestiune pe langa preparatiunea sa de gymn. superioru, curs. pedag. theologicu, — din tómn'a trecuta pàna acum, prin portarea si necapacitatea sa s'a facutu uritu si despretiuitu aici de tóta lumea.

Ne tienemu de datorintia a dá deslusirile cuviintióse privitóre la sut'a de florini, ce-i compete directorului pentru portarea directiunii.

(Va urmá).

*) Pentru corespondentiele si publicatiunile care esu sub acésta rubrica, redactiunea nu ia nici-o respundere asupr'a sa, ci tóte esu sub respunderea respectiviloru auctori, intocma ca si in alte foi periodice; éra tax'a pentru tiparirea loru este de càte 2 cr. de linia. Red. si Edit.

Post'a redactiunei.

Balanu, 20 Maiu. De o amu publica, v'amu face chiaru DVóstra mari neplaceri, si voimu se ve crutiamu. Apoi ar trebuí se o prelucramu mai preste totu, cà-ci ce insemna de es. „Voi semi atragu ecuilibriu a Ve roga . . . .?“

Szék Uraly (fóra data). Voiti se platiti contributiuni intreite? Atunci publicati barbatesce cifre de acelea. Mai repetimu, cà scrisori anonime, ai caroru auctori nu isi descopere numele nici macaru intr'unu biletu separatu, nici-o redactiune care isi cunósce vocatiunea, nu va publica. Neincredere pentru neincredere.

Orasteia, 21 Maiu v. Gratias. Respunsu prin posta.

Deva, 29 Maiu. Prea bine venite. La timpu. Restu prin posta.

Campeni, 25 Maiu. Lexicóne romano-germane si germano-romane au devenitu adeverata raritate. Càteva romano-germane de dr. Polizu-Baritiu se voru fi mai aflandu la dn. Ioanu G. Ioanu in Brasiovu, pare-ni-se cu 3 fl. v. a., si totu acolo Vocabulariu germanu-romanu de Theocharu Alexi; pretiulu actuale nu ne este cunoscutu. Binevoiti a Ve adressa la librari'a Frank et Dresnandt in Brasiovu.

Dolova, 1 Iuniu. Binevoiti a ve adressa immediatu la dn. Paulu Cieslar, librariu in Gratiu cu 4 fl. Pàna acumu au esitu 3 cóle. Pentru Cartile sateanului rom. si Predicatoru a ve adressa la dn. Nicolae F. Negrutiu in Gherla (Sz.-Ujvár).

Brasiovu, 1 Iuniu. I. C. H. Nu dela redactiune depende, ci dela adunarea generale. Se va asterne la comitetu.

Blasiu, 1 Iuniu n. Amu rogatu si pe alti barbati de sciintia, cá la lucrari strictu scientifice se binevoiésca a se folosi de fói'a Asociatiunei „Transilvani'a“ mai alesu acuma, dupace se infiintiédia si sectiunile.

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vienna, 4 Iuniu.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.62 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.50 „
Imperialu rusescu	„	9.50 „
Moneta germana de 20 marce	„	12.40 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turcésca	„	11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	103.60 „

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura ce surèza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a l. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea medicului, si se capeta de la **Franz Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen**. Suculu acest'a s'a doveditu de bunu pentru dorerile de **grumazu** si **pieptu, grippa, ragusiéla, tusa** si **trógna.** Multi cumperatori marturisescu, ca numai sucului acestui-a au a-si multiumí somnulu placutu.

Escellentu este suculu acest'a, cá preservativa pe **tempu negurosu si aspru**.

In urm'a gustului fórte placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce sufere de plumani inse, o trebuintia; cantaretieloru si oratoriloru cont'ra vocei inchise séu ragusîte, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre effectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. **Oppolzer**, rectorulu magn. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu folosesce cu celu mai bunu succesu in spitalu, precumu si la persóne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu si s'a prescrisu adese suculu acesta de multi alti medici indigeni si din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmatórele scrisori recunoscutóre:

Testimoniu.

Fiiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani in tusa magarésca in asia mesura, in câtu me temeam cà nu cumu-va se se innece; intru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atâtu de debilu, in câtu abia stá pre petióre. Atunci mi-s'a recomendatu allopulu de plante de Schneeberg, si multiamita acestui midilocu minunatu, indata dupa iutrebuintiarea primei sticle a mai incetatu tus'a, dupa a dou'a sticla cautá bene afora copilulu, a venitu la potere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu in câtev'a dile, prein midiloculu acest'a, de o tus'a mare si ragusiéla.

Deci cu multiamita sincera estradau acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a copiiloru mei si dorescu cá acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu in tóte partile prein omenimea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just. **Laurentiu Scheibenreif,** primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite càtu mai in graba inca 4 sticle dein renumitulu D-tale Allopu de planta, dupa folosirea aloru 2 sticle aflu cà dorerea de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta se micsiorèza pre di ce merge, pentru ace'a me adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in sperarea de a capatá dein celu mai próspetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subsémna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fórte usiuratoriu pentru doreri de pieptu, asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandatu in casuri de astfeliu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. **Feschl.**

D-lui **L. Cantily,** apotecar in Graz.

Onor. Dle! Folosindu in desiertu diferite midilóce pentru dorerea de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de allopulu de plante Schneeberg anunciatu de d-ta, care se póte recomandá pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, dupa intrebuintiarea celui d'antaiu exemplariu amu sentîtu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acésta medicina minunata, sanetatea mi se restaurà pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tóta ânim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857. **W. J. Pock.**

Domnulu meu! (21) 7

Dupa-ce prin intrebuintiarea allopului d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea si de ragusiél'a impreunata cu aceea, de care suferisem septemani si totu odata in urmarea binefacutóreloru resultate ale acestui allopu minunatu de plante miam recastigatu si vocea de mai nainte, me sentiu fórte oblegatu a' Ti multiami din tóta anim'a pentru acésta inventiune salutaria, cum si a recomanda acésta medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti càti suferu de pieptu si mai vertosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857. **Joanu Bauer.** docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticla. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu in Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai afla in
Sabiiu: Friedrich Thalmayer, comerciante.
Aradu: F. Tones & Comp.
Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu.
Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu.
Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu.
Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.
Sighisiór'a: J. B. Teutsch, comerciante.

Editoru si redactoru respons. **G. Baritiu** in Sibiiu.

Tipariulu lui **W. Krafft** in Sibiiu.